

J. S.

Posiedzenie naukowe Zespołu Historii Nauki Polskiej XIX wieku

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 13/2, 507

1968

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

czeństwa przetworzył niektóre podstawowe koncepcje Arystotelesa (pojęcie „symbiotyki”), wprowadził własne pojęcia i klasyfikacje (*consociationes privatae* i *publicae*). Skryształizowana na początku stulecia *disciplina politica* nie miała, jak na zakończenie podkreślił prof. Rybicki, jednolicie pojętego przedmiotu. Dzięki Bodinowi i Althusiusowi zjawily się jednak nowe elementy, stanowiące ogniwo między tradycjami dawnej myśli a pojęciami nowoczesnej nauki o państwie i nowoczesnej teorii społecznej.

W ożywionej dyskusji po referacie zabierające głos osoby dorzuciły swe uwagi i stawiały liczne pytania. Prof. dr I. Dąbska dodała do kondycyjnych czynników wyznaczających powstanie nowej dyscypliny naukowej, stawiany na początku każdego rozwoju — zespół pytań. Doc. dr J. Sulowski opowiedział się przeciwko tendencjom, pojawiającym się często w historii nauki, wiążącym powstanie danej nauki z ściśle wyznaczonymi datami. Zdecydowanie też stanął w obronie dorobku myśli naukowej średniowiecza, wciąż jeszcze niedostatecznie zbadanej i niedocenianej, a kryjącej w sobie nieraz niespodziewane wartości (renesans XIII w. i myśl społeczna platońska w szkole w Chartres). Doc. Sulowski przypomniał także wkład Hiszpanów do myśli społecznej XVI w. (F. Suarez, J. de Mariana). Doc. dr I. Zarębski zwrócił uwagę na kształtowanie się myśli związanej z *vita civile* w oparciu o pojęcie *dignitas hominis* we wczesnym renesansie. Dr A. Czekajewska wysunęła pojęcia feudalnej *benevolentii* i burżuazyjnej umowy społecznej oraz przypomniała schematy myśli porównującej w XVI w. państwo do żywego organizmu, w XVII w. do mechanizmu. Prof. Barycz stanął na stanowisku, że przed wyodrębnieniem się polityki w XVIII w. załączki jej spełniały w średniowieczu rolę służebną wobec filozofii, a w XVI w. wobec retoryki. Zwrócił też uwagę na zidentyfikowanie greckiej *polis* z włoską *signorią* przez Machiavellego oraz podniósł rolę *Polityki* Lipsiusa i tacytyzmu w XVI w. Mgr M. Władyczanika dorzuciła uwagi na temat dwóch wyróżnionych przez referenta czynników — założeń i przedmiotu nauki. Na zakończenie raz jeszcze zabrał głos prof. Rybicki w obszernym wywodzie odpowiadając na pytania i rozwijając potraktowane w referacie skrótowo wątki, które szczególnie zainteresowały dyskutantów.

Karolina Targosz

POSIEDZENIE NAUKOWE ZESPOŁU HISTORII NAUKI POLSKIEJ XIX WIEKU

W dniach 22 XI i 20 XII 1967 odbyły się pod przewodnictwem prof. Mariana Se-rejskiego kolejne posiedzenia Zespołu Historii Nauki Polskiej XIX wieku, na których mgr Maria Władyka przedstawiła koncepcję socjologiczną Emila Durkheima. Autorka w dwóch referatach omówiła poglądy Durkheima na: 1) socjologię jako naukę odrębną i autonomiczną, 2) związek socjologii z innymi naukami typu przyrodniczego, 3) związek socjologii z innymi naukami społecznymi, 4) socjologię jako naukę obiektywną, 5) fakt społeczny (jego istota, klasyfikacja i typologia).

Dyskusja skoncentrowała się przede wszystkim na następujących zagadnieniach: ideach ogólnometodologicznych, panujących w epoce pozytywizmu, a mających wpływ na koncepcję Durkheima; stosunku filozofii do socjologii; typach wyjaśnienia naukowego w naukach społecznych; pojęciu świadomości zbiorowej; przeobrażeniach teorii Durkheima w ciągu jego życia; pojęciu faktu społecznego.

J. S.